

I

(Päätöslauseimat, suositukset ja lausunnot)

LAUSUNNOT

EUROOPAN TIETOSUOJAVALTUUTETTU

Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunto ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kansanterveyttä sekä työterveyttä ja työturvallisuutta koskevista yhteisön tilastoista (KOM(2007) 46 lopullinen)

(2007/C 295/01)

EUROOPAN TIETOSUOJAVALTUUTETTU, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 286 artiklan,

ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan ja erityisesti sen 8 artiklan,

ottaa huomioon yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 24 päivänä lokakuuta 1995 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 95/46/EY ⁽¹⁾,

ottaa huomioon yksilöiden suojelusta yhteisöjen toimielinten ja elinten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 18 päivänä joulukuuta 2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 45/2001 ⁽²⁾ ja erityisesti sen 41 artiklan,

ottaa huomioon asetuksen (EY) N:o 45/2001 28 artiklan 2 kohdan mukaisen lausuntopyynnön, jonka se sai Euroopan komissiolta 12 päivänä helmikuuta 2007,

ON ANTANUT SEURAAVAN LAUSUNNON:

Euroopan tietosuojavaltuutetun kuuleminen

1. Komissio on toimittanut Euroopan tietosuojavaltuutetulle lausunnon saamista varten ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kansanterveyttä sekä työterveyttä ja työturvallisuutta koskevista yhteisön tilastoista (jäljempänä 'ehdotus') asetuksen (EY) 45/2001 28 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Ottaen huomioon asetuksen (EY) N:o 45/2001 28 artiklan 2 kohdan velvoite-

tava luonne Euroopan tietosuojavaltuutettu panee tyytyväisenä merkille, että tähän kuulemiseen viitataan selvästi ehdotuksen johdanto-osassa komission ehdottamassa muodossa ("Euroopan tietosuojavaltuutettua kuultuaan"), joka on yhdenmukainen ja vakiintunut tapa viitata Euroopan tietosuojavaltuutetun lausuntoihin.

2. Tämä on ensimmäinen kerta, kun Euroopan tietosuojavaltuutettua kuullaan suoraan ehdotuksesta yhteisön tilastoja koskeväksi asetukseksi. Ennen Euroopan tietosuojavaltuutetun nimittämistä on kuitenkin annettu useita tätä alaa koskevia säädöksiä. Ennen tämän neuvoa-antavan lausunnon antamista Euroopan tietosuojavaltuutetun sihteeristö ja komission asiaankuuluva pääosasto (Eurostat) ovat olleet yhteydessä toisiinsa tietosuojavaltuutetun vuoden 2007 luetteloinnin yhteydessä.

Ehdotuksen tausta

3. Ehdotuksen tavoite on antaa vakaa perusta tietojenkeruulle, joka on jo toteutettu tai jota koskevaa menetelmää ollaan kehittämässä tai jonka toteuttaminen on valmisteilla; tätä varten on tarpeen antaa kansanterveys- sekä työterveys- ja työturvallisuustilastoja koskeva perussäädös. Euroopan tietosuojavaltuutetun mielestä on selvää, että käsiteltävänä oleva ehdotus koskee jo olemassa olevia käytäntöjä ja täyttää tarpeen antaa kyseisille käytännöille oikeudellinen perusta. Ehdotuksen kattamat alat liittyvät meneillään oleviin toimiin ja aloitteisiin, joita toteutetaan yhdessä jäsenvaltioiden kanssa asianomaisissa Euroopan yhteisöjen tilastotoimiston (jäljempänä 'Eurostat') ryhmissä tai kansanterveyden alalla, kansanterveystilastoja koskevan kumppanuuden puitteissa.

⁽¹⁾ EYVL L 281, 23.11.1995, s. 31.

⁽²⁾ EYVL L 8, 12.1.2001, s. 1.

4. Kuten ehdotuksessa todetaan, sillä pyritään luomaan puitteet kaikille nykyisille ja ennakoitavissa oleville tilastotoimille, joita Euroopan tilastojärjestelmä (eli Eurostat), kansalliset tilastovirastot ja kaikki muut virallisten tilastojen tuottamisesta kyseisillä aloilla vastaavat kansalliset viranomaiset toteuttavat kansanterveyden sekä työterveyden ja työturvallisuuden alalla. Ehdotuksella ei siis pyritä panemaan täytäntöön poliittisia toimia kyseisillä kahdella alalla, sillä niitä koskevat toimet pannaan täytäntöön EY:n perustamissopimuksen 152 ja 137 artiklan nojalla. Ehdotetussa asetuksessa säädetään yleisistä periaatteista, ja sen liitteissä I–V kuvataan vastaavan tietojenkeruun pääsisältö seuraavien viiden aihealueen osalta: terveydentila ja terveyteen vaikuttavat tekijät, terveydenhuolto, kuolinsyyt, työtapatuimat ja ammattitaudit sekä muut työperäiset terveyshaitat ja sairaudet.
5. Euroopan tietosuojavaltuutettu toteaa, että useissa aloitteissa (neuvoston päätöslauselma, päätös, komission tiedonanto, toimintasuunnitelma) ⁽¹⁾ kehoitetaan laatimaan tilastoalan erityislainsäädäntöä, jolla parannettaisiin terveydentilaan liittyvien tietojen laatua, vertailukelpoisuutta ja saatavuutta käyttäen yhteisön tilasto-ohjelmaa. Lisäksi Euroopan tietosuojavaltuutettu on tietoinen siitä, että viime aikoina on yhteistyössä taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) ja YK:n (Maailman terveysjärjestön (WHO) kautta) kanssa pantu täytäntöön yhteinen terveystilinpitojärjestelmiä koskeva tilastotietojen keruu.
6. Oikeusperusta on osoittautunut olevan tarpeen sen vuoksi, että tähän asti tilastotietojen keruu on toteutettu jäsenvaltioiden kanssa tehtyjen ns. hiljaisten sopimusten pohjalta viisivuotisten yhteisön tilasto-ohjelmien (2003–2007) ja niihin liittyvien vuotisten toimien yhteydessä. Yhteisön kansanterveysalan toimintaohjelman (2003–2008) hyväksymisestä 23 päivänä syyskuuta 2002 tehdystä Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksessä N:o 1786/2002/EY ⁽²⁾ todetaan, että kansanterveysalan tietojärjestelmän tilastollista osuutta kehitetään yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa käyttäen tarvittaessa yhteisön tilasto-ohjelmaa synergiaetujen edistämiseksi ja päällekkäisyyksien välttämiseksi. Erityisesti kansanterveystilastojen kolmen lohkon (kuolinsyyt, terveydenhuolto ja terveyttä koskevat haastattelututkimukset, vammaisuus ja sairastuvuus) kehittämistä ja täytäntöönpanoa ohjataan ja organisoidaan kumppanuusjärjestelyllä, jossa ovat mukana Eurostat, vastuumaat ja jäsenvaltiot. Ehdotus on myös tärkeä siksi, että on olemassa tarve luoda korkeatasoinen tilastotietojärjestelmä, jotta voidaan arvioida poliittisten toimien tuloksia sekä kehittää ja seurata muita toimia sekä kansanterveyden että työterveyden ja työturvallisuuden alalla. Tämän ehdotuksen ansiosta jäsenvaltiot voivat myös parantaa aikataulusuunnittelua ja selkeyttää tietoja koskevia standardeja.
7. Euroopan tietosuojavaltuutettu on tyytyväinen siihen, että komissio on toteuttanut vaikutustenarvioinnin, jossa ehdotetaan erilaisia vaihtoehtoja kansanterveyden ja työterveyden ja työturvallisuuden alaa koskevien tilastojen kehittämiseksi;
8. Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 285 artiklassa vahvistetaan Euroopan tason tilastojen oikeusperusta. Mainitussa artiklassa asetetaan yhteisön tilastojen tuottamista koskevat vaatimukset sekä, kuten artiklan 2 kohdassa todetaan, edellytetään puolueettomuuden, luotettavuuden, objektiivisuuden, tieteellisen riippumattomuuden, kustannustehokkuuden ja tilastosalaisuuden noudattamista. Kyseisestä artiklasta seuraa, että tilastojen tuottamista koskevat toimenpiteet kuuluvat yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan.
9. Yhteisön tilastojen tuottamista säännellään yhteisön tilastoista 17 päivänä helmikuuta 1997 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 322/97 ⁽³⁾, sellaisena kuin se on muutettuna Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 1882/2003 ⁽⁴⁾. Lisäksi tilastojen salassapito varmistetaan salassapidettävien tilastotietojen luovuttamisesta Euroopan yhteisöjen tilastotoimistolle 11 päivänä kesäkuuta 1990 annetulla neuvoston asetuksella (ETY, Euratom) N:o 1588/90 ⁽⁵⁾ sekä yhteisön tilastoista annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 322/97 täytäntöönpanosta 17 päivänä toukokuuta 2002 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 831/2002 ⁽⁶⁾ tieteellisiin tarkoituksiin käytettävien salassapidettävien tietojen käyttöoikeuden osalta. Ehdotuksessa viitataan myös Eurostatin asemasta yhteisön tilastojen tuottamisessa 21 päivänä huhtikuuta 1997 tehtyyn komission päätökseen 97/281/EY ⁽⁷⁾.
10. Euroopan tietosuojavaltuutettu on myös tietoinen siitä, että komissio esittää työsuunnitelmansa mukaisesti syksyllä 2007 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan tilastoista ⁽⁸⁾. Kyseinen asetus vaikuttaa yksilöiden oikeuksien ja vapauksien suojeluun henkilötietojen käsittelyssä tilastoalalla. Tällä asetuksella kehitetään ja yhdenmukaisestaan yleistä lainsäädäntökehystä, eikä sen vaikutusta käsillä olevaan analyysiin voi jättää huomiotta. Euroopan tietosuojavaltuutettu seuraa kyseisen säädöksen käsittelyä ja ottaa siihen neuvoo-antavan roolinsa mukaisesti kantaa luettelointinsa perusteella.

⁽³⁾ Toisena vaihtoehtona oli jatkaa tilastojen kehittämistä kansanterveyden ja työterveyden ja työturvallisuuden alalla käyttämällä jäsenvaltioiden kanssa tehtäviä "hiljaisia sopimuksia", ja kolmantena vaihtoehtona oli laatia erilaisia ehdotuksia asetuksiksi (EY), jotka koskisivat joko kansanterveystilastoja ja työterveyden ja työturvallisuuden alaa erikseen tai kutakin alaa ja sitä koskevaa tilastomenetelmää erikseen.

⁽⁴⁾ EYVL L 52, 22.2.1997, s. 1.

⁽⁵⁾ EUVL L 284, 31.10.2003, s. 1.

⁽⁶⁾ EYVL L 151, 15.6.1990, s. 1.

⁽⁷⁾ EYVL L 133, 18.5.2002, s. 7.

⁽⁸⁾ EYVL L 112, 29.4.1997, s. 56.

⁽⁹⁾ Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan tilastoista — 2007/ESTAT/023.

⁽¹⁾ Kuten ehdotuksen johdanto-osan kappaleista ilmenee.

⁽²⁾ EYVL L 271, 9.10.2002, s. 1.

11. Lisäksi Euroopan tietosuojavaltuutettu ja Eurostat suorittavat Eurostatin tiloissa pidettävän kokouksen perusteella yhteisen arvion menettelyistä, joita Eurostat käyttää henkilötietojen käsittelyssä tilastointitarkoituksiin. Arviointi suoritetaan rinnakkain Euroopan tietosuojavaltuutetun Euroopan tilastoja koskevaan asetusehdotukseen liittyvien toimien kanssa.

Asiaan liittyvä tietosuojalainsäädäntö

12. Ehdotuksen johdanto-osan 11 ja 12 kappaleessa todetaan, että kyseisellä asetuksella (ehdotus) varmistetaan henkilötietojen suojelun täysimääräinen noudattaminen, siten kuin siitä säädetään Euroopan unionin perusoikeuskirjan 8 artiklassa, ja että asetuksen yhteydessä on myös sovellettava direktiiviä 95/46/EY ja asetusta (EY) N:o 45/2001.

13. Direktiivissä 95/46/EY (jäljempänä 'direktiivi') ja asetuksessa (EY) N:o 45/2001 (jäljempänä 'asetus (EY) N:o 45/2001') pidetään terveyteen liittyviä tietoja erityisenä tietoluokkana, johon kuuluvien tietojen käsittely olisi periaatteessa oltava kiellettyä. Niissä sallitaan kuitenkin henkilökohtaisten terveystietojen käsittely yleisen edun kannalta merkittävistä syistä, jos toteutetaan riittävät suojatoimet. Ehdotuksen mukaan yleisen edun kannalta merkittäviä ovat tilastovaatimukset, jotka perustuvat yhteisön toimintaan kansanterveysalalla, "kansallisiin strategioihin korkealaatuisen, yleisesti saatavilla olevan ja rahoitukseltaan kestäväen terveydenhuollon kehittämiseksi sekä yhteisön työterveys- ja työturvallisuusstrategiaan, sekä vaatimukset, jotka liittyvät rakenneindikaattoreihin, kestäväen kehityksen indikaattoreihin, Euroopan yhteisön terveysindikaattoreihin ja muihin indikaattoreihin, joita on kehitettävä yhteisön ja jäsenvaltioiden poliittisten toimien ja strategioiden seuraamiseksi kansanterveyden sekä työterveyden ja työturvallisuuden alalla" ⁽¹⁾. On kuitenkin välttämätöntä toteuttaa erityiset ja asianmukaiset takeet yksilöiden perusoikeuksien ja yksityisyyden suojaamiseksi. Komissio katsoo, että asetukset (EY) N:o 322/97 ja asetukset (Euratom, EY) N:o 1588/90 tarjoavat riittävät takeet yksilöiden suojelemiseksi kansanterveyttä sekä työterveyttä ja työturvallisuutta koskevien yhteisön tilastojen tuottamisen yhteydessä.

Tietosuoja ja tilastojen luottamuksellisuus

14. Ehdotuksessa korostetaan Eurostatille toimitettavien tietojen tilastosalaisuuden tärkeyttä. Tilastosalaisuuden käsitettä on tarkasteltava direktiivissä 95/45/EY määritellyn henkilötietojen käsitteen pohjalta.

⁽¹⁾ Ehdotuksen johdanto-osan 12 kappale.

15. Direktiivin 95/46/EY 2 a artiklassa oleva henkilötietojen määritelmä kuuluu seuraavasti: "henkilötiedoilla" tarkoitetaan kaikenlaisia tunnistettua tai tunnistettavissa olevaa luonnollista henkilöä ("rekisteröity") koskevia tietoja; tunnistettavissa olevana pidetään henkilöä, joka voidaan suoraan tai epäsuorasti tunnistaa, erityisesti henkilönumeron taikka yhden tai useamman hänelle tunnusomaisen fyysisen, fysiologisen, psyykkisen, taloudellisen, kulttuurillisen tai sosiaalisen tekijän perusteella. Lisäksi direktiivin johdanto-osan kappaleessa 26 todetaan seuraavaa: "sen määrittämiseksi, onko henkilö tunnistettavissa, olisi otettava huomioon kaikki kohtuullisesti toteutettavissa olevat keinot, joita joko rekisterinpitäjä tai joku muu voi kyseisen henkilön tunnistamiseksi käyttää". 29 artiklan mukainen tietosuojatyöryhmä antoi äskettäin henkilötietojen käsitteestä lausunnon ⁽²⁾, jossa tarkastellaan käsitteen neljää osa-alueetta: ("kaikenlaiset tiedot", "koskeva", "tunnistettu tai tunnistettavissa oleva", "luonnollinen henkilö").

16. Tilastosalaisuus määritellään asetuksen (EY) 322/97 13 artiklassa seuraavasti: "Kansallisten viranomaisten ja yhteisön viranomaisen yhteisön tilastojen tuottamiseen käyttämiä tietoja on pidettävä luottamuksellisina, jos niistä voi suoraan tai välillisesti tunnistaa tilastoyksiköt ja ne näin paljastavat yksilötietoja. Tilastoyksikön ⁽³⁾ tunnistettavuutta määritettäessä on otettava huomioon kaikki keinot, joita kolmas osapuoli saattaa kohtuudella käyttää tunnistukseen kyseisen tilastoyksikön. Poiketen siitä, mitä 1 kohdassa säädetään, tietoja, jotka on hankittu yleisön saatavilla olevista lähteistä ja jotka kansallisen lainsäädännön mukaan ovat nyt ja vastaisuudessa kansallisissa viranomaisissa yleisön saatavilla, ei pidetä luottamuksellisina". Tilastosalaisuuteen sovelletaan kohtuullisuuden käsitettä. Näin otetaan huomioon se, että vaikka onkin toteutettava kaikki kohtuulliset toimet tilastojen paljastumisen estämiseksi, ehdoton tietosuoja estäisi käytännössä tilastojen tuottamisen kokonaan.

17. Näiden kahden määritelmän sanamuodossa on yhtäläisyyksiä, sillä niissä käytetään samankaltaisia termejä. Euroopan tietosuojavaltuutetun mielestä on ilmeistä, että asetuksen (EY) 322/97 13 artiklaa laadittaessa on ajateltu direktiiviä 95/46/EY. On kuitenkin myös tärkeää korostaa, että nämä (melkein) samanlaiset määritelmät koskevat kahta erilaista käsitettä ja että niissä on kyse kahdesta eri termistä, joita ei tule ymmärtää väärin: toisaalta "tilastosalaisuus" ja toisaalta "henkilötiedot". Esimerkiksi tilastosalaisuuden määritelmä koskee myös muita kuin luonnollisia henkilöitä, kun sen sijaan henkilötietojen käsite koskee ainoastaan luonnollisia henkilöitä. Lisäksi tilastosalaisuuden määritelmässä, toisin kuin henkilötietojen käsitteessä, suljetaan pois

⁽²⁾ 29 artiklan mukainen tietosuojatyöryhmä, lausunto 4/2007 henkilötietojen käsitteestä, annettu 20 päivänä kesäkuuta 2007, saatavilla työryhmän verkkosivulla.

⁽³⁾ Tilastoyksikkö määritellään asetuksessa (ETY) N:o 1588/90 perusyksiköksi, jota Eurostatille luovutettu tilastotieto koskee.

tiedot, jotka ovat peräisin yleisön saatavilla olevista ja sellaisina pysyvistä lähteistä. Sen vuoksi joitakin tietoja, joita ei ehkä enää pidetä luottamuksellisina tilastojen kannalta, voitaisiin kuitenkin pitää henkilötietoina tietosuojan kannalta.

18. Sama analyysi pätee myös anonyymiyden käsitteeseen. Tietosuojan näkökulmasta anonyymiyden käsite kattaa tiedot, jotka eivät enää ole tunnistettavissa (ks. direktiivin johdanto-osan 26 kappale), mutta tilastollisesta näkökulmasta anonyymit tiedot ovat tietoja, joiden suora tunnistaminen ei ole mahdollista. Tästä määritelmästä seuraa, että tietojen epäsuoran tunnistamisen perusteella nämä tiedot olisivat kuitenkin tilastollisesta näkökulmasta anonyymejä.
19. Lisäksi Euroopan tietosuojavaltuutettu on tietoinen siitä, että käsiteltävät tilastotiedot ovat pääasiassa epäsuorasti tunnistettavia tietoja. Sen vuoksi on tärkeää, että suuntaviivoissa ja menetelmissä, joita Eurostat kehittää luottamuksellisten tietojen suojaamista varten, tuodaan käsittelyt selvästi esille tietosuojan näkökulmasta. Sen vuoksi Euroopan tietosuojavaltuutettu katsoo, että näiden käsitteiden käyttöä koskevien väärinkäsitysten välttämiseksi niiden käyttöyhteys ja oikeudelliset puitteet olisi aina määriteltävä selvästi ja täsmällisesti.
20. Tämä on tärkeää myös siksi, että nykyisen lainsäädännön mukaan Eurostatissa olevia anonyymeiksi tehtyjä mikrotietoja voi saada käyttöönsä ainoastaan tieteellisiä tarkoituksia varten. Tietojen luovuttamista tutkijoille säännellään tietojen käyttöoikeuden osalta annetuilla asetuksella (EY) N:o 831/2002⁽¹⁾ ja komission asetuksella (EY) N:o 1104/2006⁽²⁾. Kyseisen tekstin mukaan ”salassapidettävien tietojen käyttöoikeudella” tarkoitetaan oikeutta tietojen käyttöön yhteisön viranomaisen tiloissa tai mikrotason anonyymien tiedon luovuttamista. Sen vuoksi näistä anonyymeiksi tehdyistä tiedoista voisi kuitenkin tilastojen näkökulmasta tarkastellen tunnistaa epäsuorasti tilastoyksiköitä. Tässä tapauksessa tunnistettavissa oleviin yksilöihin liittyvien tietojen siirto tieteellisiin tarkoituksiin olisi henkilötietojen siirtoa, ja siinä olisi siten noudatettava direktiivin 95/46/EY tiedonsiirtoa koskevia asiaankuuluvia artikloja.

Tilastotietojen toimittaminen, levittäminen ja julkaiseminen

21. Tietosuojan kannalta ehdotuksen kulmakivi on 6 artikla. Kyseisen artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle (Eurostatille) mikrotiedot tai — aihealueesta ja aiheesta riippuen — aggregaattitiedot, mukaan lukien luottamukselliset tiedot siten kuin ne määritellään asetuksen (EY) N:o 322/97 13 artiklassa, sekä tässä asetuksessa ja sen

⁽¹⁾ Komission asetus (EY) N:o 831/2002, annettu 17 päivänä toukokuuta 2002, yhteisön tilastoista annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 322/97 täytäntöönpanosta tieteellisiin tarkoituksiin käytettävien salassapidettävien tietojen käyttöoikeuden osalta.

⁽²⁾ Komission asetus (EY) N:o 1104/2006, annettu 18 päivänä heinäkuuta 2006, yhteisön tilastoista annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 322/97 täytäntöönpanosta tieteellisiin tarkoituksiin käytettävien salassapidettävien tietojen käyttöoikeuden osalta annetun asetuksen (EY) N:o 831/2002 muuttamisesta.

täytäntöönpanosäännöksissä tarkoitettujen metatiedot tilastosalaisuuden piiriin kuuluvien tietojen luovuttamista koskevien voimassa olevien yhteisön säännösten mukaisesti.

22. Ehdotuksessa käsitellään siis tiettyjen terveyteen liittyvien tietoluokkien tietojen siirtämistä jäsenvaltioista Eurostatille. Kyse on kolmesta tietoluokasta: mikrotiedoista, aggregaattitiedoista ja metatiedoista. Tilastojen kannalta mikrotiedot koostuvat yksittäisiin tilastoyksiköihin liittyvistä yksittäisistä tilastotietueista. Luottamuksellisten tietojen suoja Eurostatissa koskevassa käsikirjassa⁽³⁾ todetaan, että yhä useammat Eurostatin yksiköt työskentelevät mikrotietojen parissa, jotka jaetaan kahteen alaluokkaan:

a) Suoraan tunnistettavissa olevat mikrotiedot eli yksittäistä henkilöä koskevat tiedot, jotka sisältävät nimen ja/tai osoitteen ja/tai jonkin muun yleisesti tunnetun tai saatavilla olevan tunnisteiden — kuten henkilönumeron —, joiden avulla mikrotietotietue voidaan yhdistää tiettyyn yksilöön. Suorat tunnisteet poistetaan normaalisti mikrotiedoista, jotka kansalliset tilastoviranomaiset toimittavat Eurostatille.

b) Epäsuorasti tunnistettavissa olevat mikrotiedot eli yksittäistä henkilöä koskevat tiedot, jotka eivät suoraan sisällä tunnistetietoa mutta jotka sisältävät riittävästi tietoa tilastoyksikön tunnistamiseksi (kohtuullisen varmasti) kohtuullisen ajan kuluessa ja kohtuullisin kustannuksin ja ponnisteluin.

Euroopan tietosuojavaltuutettu uskoo, että tiedot, jotka todennäköisimmin sisältävät henkilötietoja, ovat mikrotietoja.

23. Metatiedoissa ja aggregaattitiedoissa on nimittäin yleensä vähemmän mahdollisuuksia tilastoyksikön tunnistamiseen. Metatiedot tarkoittavat lähinnä taustayhteyttä, jossa tietoja kerätään ja käytetään suoritettavana olevia tilastollisia tehtäviä varten, ja aggregaattitiedot liittyvät yleensä laajoihin luokkiin, ryhmiin tai kategorioihin, joissa ei ole mahdollista erottaa yksilöiden ominaisuuksia. Asianomainen ala ja tutkimuskohde huomioon ottaen ne eivät normaalisti ole henkilötietoja.

24. Ehdotuksen kattamien mikrotietojen osalta 1 artiklassa kuvataan ehdotuksen aiheala. Kyseisen artiklan mukaan tilastoja on tuotettava ”vähimmäistietojen muodossa”, ja tätä kehitellään edelleen ehdotuksen viidessä liitteessä (kuten ehdotuksen 2 artiklassa todetaan). Kyseiset liitteet kattavat eri alat, joilta Eurostat aikoo pyytää jäsenvaltioita toimittamaan tilastoja, ja niissä vahvistetaan vähimmäistiedot, joita

⁽³⁾ Manual on Protection of Confidential data in Eurostat, joulukuu 2004.

yhteisön toiminta kansanterveyden alalla edellyttää. Euroopan tietosuojavaltuutettu on tarkastellut liitteitä ja pitää mahdollisena, että jotkin vähimmäistiedot voivat edellyttää henkilötietojen käsittelyä. Näiden jäsenvaltioista Eurostatille siirrettävien tietojen käsittelyjen osalta on myös tärkeää arvioida asetuksen (EY) N:o 45/2001 soveltuvuutta. Euroopan tietosuojavaltuutettu suorittaa Eurostatin yksiköiden kanssa yhteisen arvioinnin, jonka aikana laaditaan perusteellinen analyysi kutakin käsittelyä varten tarvittavista vähimmäistiedoista ja analyysi Eurostatissa suoritettavista käsitteilyistä, jotta voidaan määrittää, olisiko joillekin käsittelyille tehtävä ennakkotarkastus (ks. jäljempänä olevat 27 ja 28 kohta). Arvioinnilla olisi myös varmistettava, että tietojen käytössä sovelletaan asiaankuuluvia suojatoimia.

25. Kun on kyse tiedonsiirroista, Euroopan tietosuojavaltuutettu haluaa korostaa, että henkilötietojen siirroissa Eurostatista Euroopan unionin ulkopuolelle olisi noudatettava asetuksen (EY) N:o 45/2001 tiedonsiirtoja kolmansiin maihin koskevia asiaankuuluvia artikloja (9 artikla). Ehdotuksen johdanto-osan 8 kappaleessa korostetaan Eurostatin yhteistyötä YK:n (WHO:n ja ILO:n kautta) sekä taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD:n) kanssa. Siinä tuodaan myös esille se, että viime aikoina on yhteistyössä OECD:n ja WHO:n kanssa pantu täytäntöön yhteinen terveystilinpitojärjestelmiä koskeva tilastotietojen keruu. Euroopan tietosuojavaltuutettu suhtautuu myönteisesti tällaiseen yhteistyöhön, kun se koskee työmenetelmiä ja menetettyjä tietyillä aloilla, mutta korostaa, että kun on kyse sellaisten tilastotietojen luovuttamisesta, joita itsessään voidaan pitää henkilötietoina, niiden osalta on noudatettava asetuksessa säädettyjä edellytyksiä.

26. Mitä tulee tilastotarkoituksiin käytettävien tietojen säilyttämisaikoihin, Eurostat toteutti ensimmäiset terveyteen vaikuttavia tekijöitä koskevat tiedonkeruut yli 10 vuotta sitten. Asetuksen (EY) N:o 45/2001 4 artiklan e alakohdan mukaan ”henkilötiedot on säilytettävä muodossa, josta rekisteröity on tunnistettavissa ainoastaan sen ajan, kuin on tarpeen niitä tarkoituksia varten, joihin tiedot kerättiin tai joihin niitä myöhemmin käsitellään. Yhteisöjen toimielimen tai elimen on määrättävä, että henkilötiedot, joita säilytetään tätä kauemmin historian tutkimusta taikka tilastollisia tai tieteellisiä tarkoituksia varten, säilytetään nimettömässä muodossa tai, jos tämä ei ole mahdollista, ne säilytetään ainoastaan sillä edellytyksellä, että rekisteröidyn henkilöllisyys salataan. Tietoja ei kuitenkaan saa käyttää muuhun kuin historian tutkimukseen taikka tilastollisiin tai tieteellisiin tarkoituksiin.” Euroopan tietosuojavaltuutettu ymmärtää tarpeet ja tavoitteet, jotka liittyvät tilastotietojen säilyttämiseen ajan mittaan, kun tilastolliset menetelmät kehittyvät ja on mahdollista suorittaa pitempiä aikajaksoja kattavia tutkimuksia. Ehdotuksessa ei määritellä yleisesti, kuinka kauan Eurostat voi säilyttää tietoja. Euroopan tietosuojavaltuutettu mukaan tietojen salassapidon taso, jota Eurostat soveltaa salassapidettävien tietojen suojan osalta,

on korkea ja mikrotietojen suoja on turvattu. Tämä ei kuitenkaan sulje pois mahdollisuutta suorittaa analyysiä ennakkotarkastuksen muodossa, jos Euroopan tietosuojavaltuutettu havaitsee puutteita. Näin ollen tällainen arvio tulisi tehdä ainoastaan tapauskohtaisesti.

Ennakkotarkastus

27. Kuten on jo todettu, ehdotuksen mukaan jäsenvaltiot keräävät kansanterveyttä ja työterveyttä ja työturvallisuutta koskevia tietoja. Lähteet ovat siis kansallisia. Sen vuoksi ehdotuksen puitteissa henkilötietoja käsittelevät yleensä toimivaltaiset kansalliset viranomaiset, ja henkilötiedot kuuluvat siten direktiivin 95/46/EY täytäntöönpanoa varten annettujen kansallisten lakien soveltamisalaan. Eurostat käsittelee kuitenkin näitä tietoja edelleen. Tässä tapauksessa käsittelyyn sovelletaan asetusta (EY) N:o 45/2001. Tämän vuoksi nykyisessä tietosuojalainsäädännössä säädetään yhdenmukaistetusta tietosuojan tasosta koko EU:ssa.

28. Tässä yhteydessä on otettava huomioon asetuksen (EY) N:o 45/2001 27 artiklan 1 kohta. Sen mukaan Euroopan tietosuojavaltuutetun on tarkastettava ennakolta ne käsittelet, joihin saattaa liittyä erityisiä rekisteröityjen oikeuksiin ja vapauksiin liittyviä vaaroja käsittelyjen luonteen, laajuuden tai tarkoitusten vuoksi. Asetuksen 27 artiklan 2 kohdassa on luettelo käsitteilyistä, joihin liittyy edellä tarkoitettua kaltaisia riskejä; niiden joukossa mainitaan terveyteen liittyvien henkilötietojen käsittely 27 artiklan 2 kohdan a alakohdassa. Siltä osin kuin mikrotiedot voivat olla terveyteen liittyviä henkilötietoja, niiden käsittely edellyttää Euroopan tietosuojavaltuutetun suorittamaa ennakkotarkastusta. Jos tällainen käsittely on jo aloitettu, ennakkotarkastus voidaan myös suorittaa jälkikäteen.

Yhteenveto

Euroopan tietosuojavaltuutettu suhtautuu myönteisesti ehdotukseen asetukseksi kansanterveyttä sekä työterveyttä ja työturvallisuutta koskevista yhteisön tilastoista. Tämä asetus antaisi lujan perustan yhteisön tilastotietojen keräämistä ja arvioimista koskeville nykyisille käytännöille. Viime kädessä se johtaisi merkityksellisten tilastojen tuottamiseen tällä alalla.

Euroopan tietosuojavaltuutettu haluaa kuitenkin korostaa seuraavia seikkoja:

- asetuksen perusteella kehitettävissä suuntaviivoissa ja menetelyissä olisi otettava huomioon erityisesti tietosuojan ja tilastojen salassapidon väliset erot sekä kullekin alalle ominaiset käsitteet, ja tarvittaessa niitä olisi nimenomaisesti käsiteltävä,
- jos tietoja siirretään kolmansiin maihin, olisi noudatettava asetuksen (EY) N:o 45/2001 9 artiklaa,

- tilastotietojen säilytysajat perustuvat salassapitoa koskeviin pitkälle kehitettyihin standardeihin. Nämä standardit eivät rajoita mahdollisuutta suorittaa tapauskohtaisia analyysejä,
- prosesseille, jotka Eurostatissa on otettu käyttöön käsitellessä henkilötietoja tilastotarkoituksiin, olisi suoritettava yhteinen arviointi, jonka perusteella ennakkotarkastus voi osoittautua tarpeelliseksi. Tähän yhteiseen arviointiin olisi kuuluttava kutakin käsittelyä varten tarvittavien vähimmäis-

tietojen analyysi ja Eurostatissa suoritettavien käsittelyjen analyysi.

Tehty Brysselissä 5 päivänä syyskuuta 2007.

Peter HUSTINX
Euroopan tietosuojavaltuutettu
